

VELKOMMEN TIL TREDJE SAMLING

5.-6. DESEMBER 2016

Aljána
Eivind
Ingvild

PLAN FOR DENNE SAMLINGEN

Mandag

Time	Tema/aktivitet
9 – 10	Siden sist, fortelle om de første barnehagesamlingene, gjennomgang av hjemmeoppgaver om kommunikasjon, levere tekster og se på noen grammatikkoppgaver i boken sammen Sangstund
10.15 – 11.00	Gruppe 1: Sykdommer, hygiene og kommunikasjonsøvelse: ringe til foreldre og si ifra om sykt barn Gruppe 2: Grammatikk: fortidsformer
11.15 – 12.00	Gruppene bytter
LUNSJ	
12.30-13.15	Gruppearbeid med nye ord (fra barns lek) – skrive egne setninger
13.30 – 15.00	Arbeid med barnebøker om mat
15.00 – 15.30	Oppsummering og bloggskrivning

Tirsdag

Time	Tema/aktivitet
9.00 – 10.00	Jobbe med kap. 11, 12, 13 Modale verb og imperativ Hvordan skrive oppskrifter Sangstund
10.15 – 11.00	Gruppe 1: Geitekillingen: øve på høytlesing, fortidsformer, bruk av bestemt/ubestemt form av substantiv Gruppe 2: Arbeid med en faglig tekst
11.15 – 12.00	Gruppene bytter
12.00 – 12.30	LUNSJ
12.30 – 14.00	Arbeid med ordforråd i grupper: Mat og kjøkkenutstyr – på datalab
14.30 – 15.30	Oppsummering, bloggskrivning, gjennomgang av oppgaver til neste samling, noen julesanger

HVORDAN HAR DET GÅTT SIDEN SIST?

Hvordan har dere samarbeidet med veilederne deres om språklæring på jobben siden sist?

- Hvilke oppgaver har dere bedt om hjelp til av veilederne deres?
- Hvilke oppgaver har veilederne deres rettet?

Er det noe som du synes kan være språklig vanskelig når du leker med barna?

Hvilke regelleker leker dere med barna? Hvordan gikk det?

Hjemmelekser: Lever til oss:

- Teksten om hva du likte å leke da du var liten (Oppgave 2C)
- En praksisfortelling om barns lek (Oppgave 2D) – hvis du ikke har publisert den på bloggen

Barnehagesamlinger:

- 2 er gjennomført, vi har skrevet oppsummeringer på bloggen
- Hvordan var det å ha en barnehagesamling?

NOEN NYE ORD

Terreng – landskap

Et snev – litt av noe, hint av noe

Å gå glipp av noe – miste noe, ikke få med seg noe

Skrubb – skrubbsår? Skrubb kan bety/betyr en ulv;

GRUPPEINDELING

Gruppe 1: (blir først til Ingvild)

Aida

Edyta

Ha

Macarena

Makka

Margarete

Mawynyo

Violeta

Robert

Shela

Hadeel

Gruppe 2: (har timen med Aljåna først)

Aziza

Hatice

Lenely

Magilmalar

Nasrin

Mirsa

Wibun

Hossam

Nura

Saida

OPPGAVE S.40: PREPOSISJONER OG ÅRSTIDENE

SOMMER: Om sommeren er det varmt. I sommer er det deilig og varmt. Om sommeren pleier jeg å gå i parken og sole meg i sola. Til sommeren skal jeg reise på ferie. Midt på sommeren er det varmt. Sent/Tidlig på sommeren er det varmt.

HØST: Om høsten faller blader ned. I høst skal jeg jobbe. Til høsten skal jeg reise til Oslo. Tidlig på høsten er det fint med forskjellige farger.

VINTER: Om vinteren er det kaldt. I vinter bruker barna varme klær. Jeg skal til Tyrkia i vinter. Jeg skal på ferie til vinteren. I fjor vinter var det mye snø/I fjor vinter snødde det mye. Midt på vinteren kommer det mye snø. Tidlig på vinteren skal jeg på ski.

VÅR: Om våren er det livlig. Om våren smelter snøen. I vår var det deilig ute. Om våren kommer vårbloster. Til våren tar jeg ferie. Sent på våren er det påske.

ULIKE ADVERB/PREPOSISJONER I ULIKE UTTRYKK:

–Om bevegelse mot noe:

- Vi skal gå inn snart.
- Om en time skal vi gå ut.
- Kan du løfte meg opp?
- Barna aker ned bakken.

–Om tilstander:

- Vi er inne nå.
- Barna liker å leke ute.
- Småbarnsavdelingen holder til oppe, i andre etasje.
- Storbarnsavdelingen holder til nede, i første etasje.

OPPGAVE S.50: INN/INNE, UT/UTE, OPP/OPPE

Inne i barnehagen får barna ikke lov **til** å løpe fram og tilbake. Barna får ikke lov til å løpe fram og tilbake **inne** i barnehagen. Vi skal gå **inn**.

Per går **ut** fordi han liker å leke **ute**. **Ut** med en gang!

Jeg skal være **hjemme** i dag fordi jeg har fri. Jeg skal **hjem** snart.

Ola går **opp** trappen fordi han skal leke **oppe**.

De skal **ned** til Anders og spille fotball. Jeg skal **ned** i kjelleren og vaske klær. Jeg er **nede** i kjelleren og vasker klær.

FORTIDSFORMER I NORSK

Tempus	Dannes ved hjelp av:	Eksempler	Når brukes denne formen?
PRETERITUM	V ₂ :V-et, V-te, V-(d)de, V(ur)	Jeg laget middag <u>kl.8</u> . Jeg spiste middag <u>kl.9</u> Jeg bodde i USA <u>for 2 år siden</u> . Jeg løp til butikken <u>i går</u> .	
PERFEKTUM (presens perfektum)	Har + V ₃ V-et, V-t, V-(d)d, V(ur)	Jeg har laget middag. Jeg har spist. Jeg har bodd i Norge i 3 år. Hvor har du vært?	
PLUSKVAM-PERFEKTUM (preteritum perfektum)	Hadde + V ₃	Jeg hadde laget middag ferdig <u>før</u> mannen min <u>kom</u> hjem. <u>Etter at</u> jeg hadde spist, <u>gikk</u> jeg på kino.	
FORTIDS FUTURUM (preteritum futurum)	Skulle + V (inf.) Ville + V (inf.)	Han sa at han skulle på kino på onsdag. De sa at det ville regne hele uke.	

HJEMMEOPPGAVERNE om FORTIDSFORMER

OPPGAVE 1 SETT INN RIKTIG FORM AV VERBET TIL VENSTRE. SETT INN SUBJEKTET PÅ RIKTIG STED.

Eksempel: Komme – du

- Når kom du til Norge?
- spise – jeg I dag spiste jeg frokost kl.8.
  - ta – du Tok du/Har du tatt bussen til kontoret i dag?
  - bo – jeg I 1977 bodde jeg ikke her.
  - være – du Hvor lenge har du vært her?
  - se Jeg var på kino i går og så (på) en fransk film.
  - få – jeg Jeg har fått mange brev siden
  - komme – jeg Jeg kom til Norge.
  - gjøre – jeg I går kveld gjorde jeg hjemmearbeidet mitt.
  - ikke se – vi Vi har ikke sett vennene våre på lenge.
  - regne – det Søndag regnet det nesten hele dagen.
  - ikke vite – han Han sa at han ikke visste/ikke hadde visst det.
  - stå – jeg Nå har jeg stått her i ti minutter.
  - slokke – jeg Jeg hadde slukket alle lysene før
  - gå – jeg Jeg gikk hjemmefra i dag morges.
  - lese – vi Nå har vi lest norsk i tre uker.

VI LESER

- Kapittel 11 – Hygiene
- Kapittel 12 – Mat i barnehagen
- Kapittel 13 - Tannhelse

VERB I ULIKE FORMER

Vi leser teksten på s.69

- Amina snakker med en kollega om tenner

Hvilke verbformer finner du i teksten?

- Infinitiv:
- Presens:
- Perfektum:
- Futurum:

- Imperativ:

SKAL VI SYNGE?

Det snør, det snør,
tiddelibom.

Det er det det gjør
tiddelibom.

Nå snør det mye mer enn før
tiddelibom og tuttemeitu.

Så kaldt det er,
tiddelibom.

Jeg kjenner det her -
tiddelibom,

kjenner det på mine tær,
tiddelibom - og huttemeitu.

GRUPPEARBEID OM NYE ORD I BARNS LEK OG ORD PÅ TUR

Gå sammen tre og tre. Forklar noen av de nye ordene dere har lært, til hverandre. Lag så tre setninger sammen med tre av de nye ordene dere har lært.

Setninger dere har skrevet:

Torner (en torn): Det er masse torner på rosebuskene. Biller (en bille): I vår finnes det mange biller. Skorpion: Det finnes mange skorpioner i ørken.

En tårn:

Det er dogg (dugg) på vinduer. Når du går i **grøfte** er det lurt å ha på støvler. Det er **spådd (å spå - forutse) nedbør**.

Etter at vi hadde spist, samlet vi kongler. Vi gikk i skogen og plukket opp tyttebær. Vi tente bålet for å varme oss.

Min høyre fot/Den høyre foten min er **smalere** enn den andre foten. Vi hadde en hyggelig framlegg i samlingen. Det er kaldt ute, kan jeg få fleeepledd.

OPPRINNELIG: Gjenbruksmaterialer kan være mer kjønnsnøytral om man demonterer /transformerer fra det OPPRINNELIG og setter det inn i en ny setting.

En fugl legger egg i redet på våren. Om høsten er det mye mose i skogen. Barna har fått kvae på klærne sine i dag i skogen.

Hakk: Stian hakket tomater på kjøkkenet. Rumler: Magen til Maria rumler fordi hun er sulten. Løv/lauv: Barna leker med løv.

Det er duskregn i luften. Vi hentet et **grantr**e fra skogen. Vi holder adventsamling en gang i uka.

GRUPPEARBEID MED EN BILDEBOK OM MAT

Før dere leser se godt på **omslaget** til denne boken:

A Lag setninger med følgende åpninger:

Før jeg leste la jeg merke til ...

Tittelen fikk meg til å tenke på ...

Jeg tror at historien kommer til å handle om ...

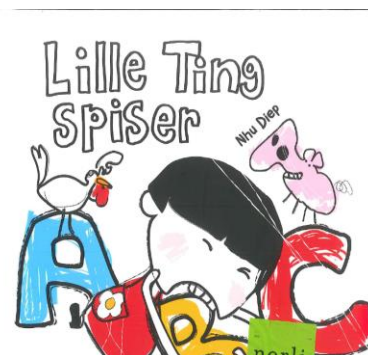
Les så boken *Lille Ting spiser* av Nhu Diep. Les høyt for hverandre, én side hver!

B Ta noen stopp underveis og skriv ned tre setninger som begynner slik:

Da jeg leste la jeg merke til at...

Jeg synes det er flott at...

Jeg tror mange vil reagere på at...

GRUPPEARBEID MED BILDEBOK OM MAT

C Kontrollspørsmål:

- Hva spiser Ting til sist?
- Spiser Ting virkelig avføring?
- Hvor mange prosent usunne matvarer er det i boken?

D Etter at dere har lest hele teksten, skal dere skrive en tekst sammen. Det skal være minst fem setninger. Teksten skal publiseres på bloggen. Bruk én av disse oppgavene:

Hvilken bok er best: *Den lille larven Aldrimett* eller *Lille Ting spiser abc*?

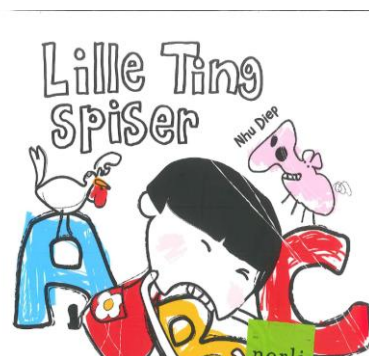
Hvorfor virker det som minoritetsspråklige er mer opptatt av mat enn andre?

Hva kan barn lære av denne boken, utenom navn på mat og 29 bokstaver?

E Hvis dere har tid – løs en av oppgavene

1 Les anmeldelse av en annen bok av Nhu Diep på nettstedet genustest.no. Forbered en presentasjon av nettstedet for de andre i klassen på 3 minutter. Ta gjerne utgangspunkt i en bok noen i gruppen kjenner fra før.

2 Er det noe i Lille Tings abc som er knyttet til en bestemt kultur på et bestemt tidspunkt? Dyrene? Hanen? Grisen? Annet?

SANGDIKTAT 😊

Knutsen og Ludvigsen er en kjent norsk duett. Duetten består av to personer, Øystein Dolmen ("Knutsen") og Gustav Lorentzen ("Ludvigsen"). De var venner siden ungdomsskolen og spilte sammen fra 1970 til 1986. De er kjent for radioteater og barnesanger, men gjennom sin karriere laget de underholdning for store og små. Sangene deres er morsomme og beskriver ofte absurd situasjoner. Bandet spilte noen konserter i 2004, 2005 og 2006. I 2010 døde "Ludvigsen".

<https://www.youtube.com/watch?v=MezoAkQdObw>

OPPSUMMERING OG BLOGGSKRIVING

Hva har du lært i dag?

<http://blogg.hioa.no/barnehagenorsk/>

Hva likte du i dag?

Hva kan vi gjøre annerledes i morgen?

KAPITTEL 5: SYKT BARN

Vi leser teksten på side 26 i
tekstboken.

Hvilke sykdommer opplever dere ofte i
barnehagen?

Allergi, astma, angst?, cøliaki
(glutenallergi), omgangssyke, øyekatarr,
ørebetennelse, barnemark, hånd-, fot- og
munnsykdom, vannkopper, eksem,
elveblest, halsbetennelse, mollusker,
oppkast, brennkopper, meslinger, ADHD,
kikhoste, influensa, bihulebetennelse,
bronkitt, luftveisinfeksjoner, kysseyke,
blemmer (symptom), migrene,
urinveisinfeksjon, diaré (symptom?),
streptokokker, epilepsi (fallesyken),
depresjon, lus,

<http://barnehage.no/helse/2013/04/her-er-de-vanligste-barnesykdommene/>

Hvor mange ord beskriver sykdommer?

Hvilke?

Hva gjør Amina?

Hvorfor gjør hun det?

Hva er et symptom?

NOEN UTTRYKK OM SYKDOMMER

Jeg **har** feber. Feberen er **høy/lav**. Jonas har feber, 39,8. Jonas har 39,8 **i** feber. Tempen var 39,8. Jonas har feber på 39,8. Feberen **lå på** 40 i går, men nå har den **gått ned til** 37.

* Feberen kan gå opp/ned

Vi **måler feberen** med **et termometer**. Ta temperaturen (tempen), måle temperaturen (tempen)

Allmenntilstand

Indikasjon – noe som peker på, forteller om noe;

* Et symptom: tegn på sykdom

Puls (vanligvis 60 slag i minuttet)

Blodtrykk

Å ta en blodprøve (f.eks. CRP)

Pustebesvær – vanskelig å puste, puste tungt

Å være blek

Å hoste: å hake – harkling (tørr hoste), å surkle – surkling (med slim), slim – slimete,

Snørr: Han er snørrete. Nesa renner, han har rennende nese/tett nese. Han er pottetett.

Øyne: puss, øyekatarr, englebæsj (metaforisk, brukes ikke hos legen)

NOEN VANLIGE BARNEHAGESYKDOMMER:

Omgangssyke

- Symptomer: diaré og/eller oppkast, slapphet
- Skyldes oftest virusinfeksjon
- Smitter både ved kontakt- og dråpesmitte
- Behandling: hvile og tilstrekkelig væske
- Uvanlig: Man bli dehydrert og må sendes på sykehus for å få intravenøst.

Vannkopper:

- Symptomer: kløende, røde utslett
- Virussykdom
- Smitter oftest ved dråpesmitte
- Inkubasjonstid: ca 14-16 dager
- Behandling: tid, og eventuelt kløedempende midler

NOEN VANLIGE BARNEHAGESYKDOMMER:

Øyekatarr:

- Symptomer: puss, rødhet og/eller svie i øynene
- Kan skyldes bakterier eller virus
- Smitter oftest ved direkte eller indirekte kontakt
- Behandling: øyedråper

Ørebetennelse:

- Symptomer: smerter i ett øre eller begge ørene, ofte feber
- Kan skyldes både virus og bakterier
- Opptrer hyppigst i vintermånedene
- Behandling: tid, hvile, eventuelt smertestillende og/eller antibiotika

NOEN VANLIGE BARNEHAGESYKDOMMER:

Influenza:

- Symptomer: slapphet, feber, hoste, sår hals, feber, tette luftveier, og/eller hodepine og muskel-/leddsmerter
- Skyldes et influensavirus
- Smitter oftest ved dråpesmitte
- Behandling: hvile, tilstrekkelig væske, eventuelt febernedssettende/smertestillende

Forkjølelse(de fleste blir forkjølet et par ganger i året):

- Symptomer: tette luftveier, hoste, som oftest ikke feber.
- Skyldes en virusinfeksjon
- Smitter ved dråpesmitte
- Behandling: å ta tiden til hjelp!

NOEN VANLIGE BARNEHAGESYKDOMMER:

Lus!!

<https://www.fhi.no/ml/skadedyr/lus/brosjyrer-og-annen-info-om-hodelus/>

<https://www.fhi.no/globalassets/migrering/dokumenter/pdf/foreldre-brev-om-lus-i-barnehagen-bokmal-pdf.pdf>

Rutiner for luseutbrudd der dere jobber?

Behandling?

SYKDOMMER SOM DE FLESTE BARN I NORGE BLIR VAKSINERT MOT:

Kikhoste

Poliomyelitt

Meslinger, kusma, røde hunder (MMR-vaksinen)

Tuberkulose (BCG-vaksinen, oftest i skolealder)

AKUTT SYKDOM/ANDRE AKUTTILFELLER:

Allergiske reaksjoner

Hjernerystelse

Bruddskader

Sårskader

Andre?

Symptomer?

Hva bør man gjøre?

Behandling?

KOMMUNIKASJONSØVELSE: TELEFON TIL FORELDRE OM SYKT BARN

Et av barna i barnehagen kaster opp, og du mistenker at barnet har omgangssyke.

Gå sammen tre og tre og lag dialoger som er telefonsamtaler mellom en av de ansatte i barnehagen og en av barnets foreldre, med forespørsel om å komme og hente barnet. Den som ikke «snakker i telefonen», observerer de andre og legger merke til hvordan kommunikasjonen går.

Å hovne opp

Å få utslett

Å få en allergisk reaksjon

Behandling: Antihistaminer

PROBLEMER MED AVFØRING

Løs mage

Forstoppelse

PASSIV:

En del verbformer som slutter på –s er *passivformer* av verbene:

- Kjøpes
- Vaskes
- Spises

Passivsetninger forekommer ofte i en del fagtekster og offentlige dokumenter!

Setninger med verb i aktiv beskriver oftest hvem som utfører handlingen i verbet:

- Barna legger lekene tilbake på plass når det er ryddetid.
- Amina vasker kjøkkenbenken i barnehagen etter hvert måltid.

Setninger med verb i passiv, derimot, beskriver ikke (alltid) hvem som utfører handlingen i verbet:

- Lekene legges tilbake på plass (av barna) når det er ryddetid.
- Kjøkkenbenken i barnehagen vaskes etter hvert måltid (av Amina).

HVA ER IMPERATIV?

En verbform som kan brukes for å oppfordre eller gi kommando: Spis! Gå vekk! Stå opp! Smil! 😊

Imperativ dannes ved å fjerne –e i verb som ender på –e i infinitiv:

- å spise – Spis! å smile – Smil! å skrelle – Skrell! Å huske – husk! Å glemme – glem! Å komme – kom!

Ved verb som ikke ender på –e brukes samme form som infinitiv for :

- å si – Si! å gå – Gå! å stå opp – Stå opp! å se – Se her!

Imperativformer brukes også ofte med «(ikke)»:

- Ikke løp! Ikke snakk! Ikke gjør det! Ikke gå!
- Setninger med verb i imperativ har ikke noe subjekt (, men er likevel fullstendige).
- Hva er forskjell mellom disse setningene?
  - Spis maten din!
  - Vil du spise maten din? Skal du spise maten din? Kan ikke du være så snill og spise maten din?

Brukes ofte i oppskrifter (se s.64, s.70)

IMPERATIV I MATOPPSKRIFTER

Vi leser tekst på s.64

Hva er de andre formene av verbene i teksten?

Infinitiv	Presens	Futurum	Imperativ
Å bruke	Bruker	Skal bruke	Bruk
Å smelte	Smelter	Skal smelte	Smelt
Å blande	Blander	Skal blande	Bland
Å smuldre	Smuldrer	Skal smuldre	Smuldre/smuldr!
Å røre	Rører	Skal røre	Rør
Å kna	Knar	Skal kna	Kna
Å dekke	Dekker	Skal dekke	Dekk
Å heve	Hever	Skal heve	Hev
Å dele	Deler	Skal dele	Del
Å legge	Legger	Skal legge	Legg
Å la	Lar	Skal la	La
Å steke	Steker	Skal steke	Stek

GEITEKILLINGEN SOM KUNNE TELLE TIL TI:

Verb i preteritum:

Verb i perfektum:

Verb i pluskvamperfektum:

Nye ord:

HVA SIER DE FORSKJELLIGE DYRENE?

Kua rauter – mø!
 Katten maler, mjauer – mja!
 Purka/grisen grynter – nøf-nøf
 Humler surrer - bzzzz
 Hesten vrinsker -
 Bikkja/hunden bjeffer – voff-voff
 Hanen galer – kykeliky
 Høner kakler
 Sauer - breker
 Hva sier reven????
 Fugler kvitrer
 Ugler uler –
 Ender kvekker – gakk-gakk!

JULESANGER:

JEG GIKK MEG OVER SJØ OG LAND

Jeg gikk meg over sjø og land,
 der møtte jeg en gammel mann.
 Han spurte så, han sagde så:
 «Hvor hører du vel hjemme?»
 Jeg hører hjemme i trampeland,
 i trampeland, i trampeland.
 Og alle de som trampe kan,
 de hører hjemme i trampeland.

Jeg gikk meg over sjø og land,
 der møtte jeg en gammel mann.
 Han spurte så, han sagde så:
 «Hvor hører du vel hjemme?»
 Jeg hører hjemme i hoppeland,
 i hoppeland, i hoppeland.
 Og alle de som hoppe kan,
 de hører hjemme i hoppeland.

Jeg gikk meg over sjø og land,
 der møtte jeg en gammel mann.
 Han spurte så, han sagde så:
 «Hvor hører du vel hjemme?»
 Jeg hører hjemme i vinkeland,
 i vinkeland, i vinkeland.
 Og alle de som vinke kan,
 de hører hjemme i vinkeland.

BJELLEKLANG, BJELLEKLANG

*Bjelleklang, bjelleklang
Over skog og hei.
Hør på bjellens muntre klang
Når Blakken drar i vei.*

*Følg oss ut, følg oss ut
Over mo og myr
Der hvor veien slynger seg
I skogens eventyr.*

*Det klinger over heien
En munter melodi
Som fuglene i heien*

Så muntert stemmer i.

*Bjelleklang, bjelleklang
Over skog og hei.
Hør på bjellens muntre klang
Når Blakken drar i vei.*

JULESANGER O JUL MED DIN GLEDE

*O, jul med din glede og barnlige lyst,
vi ønsker deg alle velkommen
Vi hilser deg alle med jublende røst
titusener ganger velkommen*

*Vi klapper i hendene,
vi synger og vi ler,
så gladelig, så gladelig
Vi svinger oss i kretsen og neier - og bukker.*

DU GRØNNE GLITERENDE TRE

Du grønne glitrende tre, god dag!
Velkommen, du som vi ser så gjerne,
med julelys og med norske flagg
og høyt i toppen den blanke stjerne!
Ja den må skinne
for den skal minne
oss om vår Gud.